

7. Солженицын А. Один день Ивана Денисовича / Александр Солженицын. – СПб.: “Лениздат”, 2012. – 384 с.

8. Карташев А.В. Очерки по истории русской церкви. В 2 т. Т. 1.- М.: “Терра”. – 1997. – 688 с.

9. Карташев А.В. Очерки по истории русской церкви. В 2 т. Т. 2.- М.: “Терра”. – 1997. – 568 с.

MULTICULTURALISMUL INTRE CONFLICT ȘI RECONCILIERE: TENDINȚE ALE REAFIRMĂRII IDENTITĂȚII ÎN CONTEMPORANEITATE

Dumitru Dodul, dr., conf. univ. interimar
Departamentul Filosofie și Antropologie
Universitatea de Stat din Moldova

Una din trăsăturile definitorii ale contemporaneității o reprezintă trăirea diversității, a diferenței și a eterogenității societății. Procesele transnaționale ale comunicării, producției și consumului generează o realitate în care, evenimentele petrecute într-un alt colț al lumii, bunuri realizate la mii de kilometrii distanță, devin pentru omul modern experiențe cotidiene.

Globalizarea producției a condiționat un nivel înalt de mobilitate a populației, a generat oportunități de angajare, ceea ce constituie un aspect pozitiv atât pentru economia țărilor gazdă, cât și pentru *ceilați* -, *noii nomazi*”, care sunt implicați în procesul de producție a bunurilor. Unul dintre cele mai controversate aspecte legate de fenomenul de globalizare în acest context îl reprezintă rolul statului. Îndatoririle tradiționale ale statului s-au modificat sub impactul transformărilor economice și sociale pe care le impune noul tip de relații internaționale care se constituie. Statul este altfel decât acum o jumătate de secol, acționând în virtutea ideologiei neoliberale și adaptându-se procesului de globalizare, a trecut de la poziția statului strategic, al statului dezvoltării, la statul competițional. Elementele definitorii ale statului clasic au suferit transformări destul de puternice, în încercarea de a face față provocărilor lansate de creșterea interdependențelor internaționale și a agravării unora dintre probleme, care s-au transformat în probleme globale. Liberalizarea fluxurilor comerciale și financiare sunt în mare parte reglementate la nivel internațional, statului revenindu-i sarcina de a implementa la nivel național deciziile adoptate de instituțiile internaționale și de a le ordona în așa fel încât transpunerea națională să ofere maximum de avantaje.

Pe acest fondal în lumea occidentală care este suprasolicitată, datorită prosperității și stabilității, noii veniți se confruntă și cu trăirea alterității, a condiției de străin care devine tot mai determinantă în metropolele din Occident. Odată cu valul imigranților „*dintr-o altă lume*” va demara căutarea unor noi forme de recunoaștere a celor care, au imigrat începând cu a doua jumătate a secolului al douăzecilea, și mulți dintre care au imigrat anterior dar nu au mai reușit să se integreze. Diferențele sociale și culturale dintre cei de origine diferită, reprezintă o provocare atât pentru sfera politică, interesată să găsească soluții pentru astfel de situații, cât și pentru acele științe socioumanistice care se angajează la o interpretare a acestora. În acest sens este relevant și readucerea în discuție a conceptului de cetățenie, care în accepțiunea clasică se referă la dreptul de participare la viața politică a unei comunități, la obligațiile față de ceilalți membri ai comunității și la obligațiile statului față de comunitate. În plus, în afară de drepturi și obligații, cetățenia mai este de obicei și sursa identității politice și generatoarea unei loialități față de statul care recunoaște calitatea respectivă. Termenul a apărut în lumea antică, în polisul grec, dar cu semnificații ușor diferite în Sparta și Atena. Pentru romani, noțiunea de cetățean al imperiului, a primit treptat semnificația unei obligații a celor vizați de a cultiva „virtuți civice”, aceasta însemnând disponibilitatea de a oferi la necesitate servicii militare, de a lupta cu abnegație când situația o cere, precum și un devotament patriotic față de obligații și legi. Declarația faimoasă a lui Cicero – „*Civis Romanus sum*” – a fost nu numai expresia unei identități politice, ci și a autoaprecierii și a demnității. [3 p.296]

Răspunsurile generate de mobilitatea sporită și de imigrarea „spre metropolă”, au creat un nou tip de discurs în cadrul societății occidentale: multiculturalismul. Multiculturalismul reprezintă un discurs tipic pentru o modernitate târzie care își asumă experiența socială a diversității și a diferenței, reinterpretând-o și reevaluând-o. În construcția identităților sociale, multiculturalismul este conceput în opoziție cu strategiile omogenizatoare caracteristice modernității. El pornește de la esența lor represivă sau nesatisfăcătoare și pune accentul pe diferențiere și diversitate. Cultura, identitatea și politicul devin astfel categorii centrale ale dezbaterii și ale discursului public, context în care dobândesc noi sensuri. La diferitele nivele ale identității sociale (etnice, culturale, etc.), multiculturalismul validează tehnici similare ale reprezentării, având însă diferite variante în funcție de scopurile politice sau de premisele teoretice sau morale asumate. [1]

Multiculturalismul este propus ca ideologie de stat din anii '70 în Canada, din anii '80 în Australia, iar în ultimii ani are o influență și în alte țări asupra modului în care sânt redefiniți locuitorii acestora din punct de

vedere politic și cultural. Kymlicka a evidențiat confuzia provocată deseori de termenul « multicultural » și propune distingerea a două forme de pluralism în cadrul statului-națiune. Statele *multinaționale*, acele state care găzduiesc minorități istorice, pe care le numește « naționale », și cu state *poli-etnice*, acelea care conțin comunități de imigranți mai recente ce nu au participat la construcția națiunii. Autorul susține că cele două caracteristici pot foarte bine coexista în cadrul aceleiași națiuni. O soluție ar fi adoptarea acestei terminologii ce distinge minorități etnice și minorități naționale. Însă acceptarea acestei soluții este dificilă, datorită conotației termenului de minoritate care, induce din start un raport de putere între grupurile în cauză. Termenul « multicultural » are avantajul, și din punct de vedere semantic rămâne neutru . Se întâmplă însă că în dezbaterea asupra prezenței și coexistenței ei mai multor culturi în cadrul politic al unui stat, termenul « multicultural » să fie asociat cu ceea ce a devenit « multiculturalismul [2]. Existența diferitor grupuri etnice, care doresc să-și păstreze specificul, respectiv diferența, considerând că recunoașterea, ba chiar respectarea diversității nu este incompatibilă cu unitatea politică a unei țări, dimpotrivă, ea poate fi integrată în ea. Conceptul central al diferitelor forme ale multiculturalismului normativ este cel de diferență, care este raportat la grupuri sociale în cadrul unor frontiere constante, precum și la inter-relația acestora, aceia dintre „propriul” și „străinul”, grupurile sociale fiind taxate ca majoritate și minoritate. Astfel multiculturalismul ridicat la nivel de politică ajunge să consolideze exact ceea ce ar dori să depășească: categoriile identitare rigide și segregarea minorităților. Răspunsul minorităților la o astfel de politică este retragerea într-o formă de viață microcomunitară, cu o identitatea culturală autentică, prin construirea unor structuri paralele cu cele ale societății, și care poartă pericolul fundamentalismului. La etapa actuală vedem că lumea nu este încă pregătită să accepte toate consecințele tratării echitabile și democratice a acestor provizorate, în care relațiile comunităților majoritare cu minoritățile conlocuitoare sunt tensionate. Guvernele statelor multinaționale contestate de mișcările secesioniste și comunitățile etnoculturale, care luptă pentru drepturile lor, sunt condiționate să aplice principiul autodeterminării. Integrarea sau asimilarea încearcă să gestioneze deosebirile etnoculturale care devin izvorul conflictelor etnopolitice prin dizolvarea lor într-o identitate corporativă comună, incluzând membrii tuturor comunităților care conviețuiesc într-un spațiu comun de existență, sau în cadrul aceleiași comunități politice. [1].

Cu referire la situația economică în zona Euro din anul 2013, în Raportul UE se constata o distanțare tot mai periculoasă între nord și sud, mai ales în

când e vorba de șomaj sau sărăcie. Criza economică de durată lasă urme adânci în Europa. Nu doar rata șomajului atinge cote tot mai ridicate, dar și sărăcia se extinde cu rapiditate. Tot mai mulți oameni trăiesc la limita subzistenței. În raportul oficial, comisarul european pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și incluziune, László Andor, arată că "veniturile familiilor au scăzut în paralel cu creșterea riscului de a săraci." Sărăcia nu afectează în egală măsură diversele categorii sociale. Mai ales tinerii, femeile și mamele singure sunt în pericol de a trăi pe termen lung în sărăcie. În primele momente ale crizei, Comisia Europeană și statele UE sperau în efectele miraculoase ale așa numiților "stabilizatori sociali": sistemele sociale urmau să atenueze căderea liberă a nivelului de trai. Dar, în condițiile în care încasările provenite din impozite au scăzut iar costurile sociale au crescut, multe state nu mai dispun de instrumentele necesare prevenirii și combaterii crizei. În Austria și Spania - diferențe ca de la cer la pământ. Este greu să mai vorbești despre valori medii în Europa[6].

Pe fondalul situațiilor de criză din Comunitatea Europeană discursul multicultural a încurajat ghetozarea, inclusiv a musulmanilor, care erau fiind în dificultatea găsirii unui loc de muncă, fapt ce contribuie la integrare, refuză (nu doar din această cauză) acceptarea legilor și cutumelor locului. Astfel, constatăm că multiculturalismul a evoluat simultan în două universuri paralele. Un univers este cel imaginar, din mediul academic, Parlamentul European și mass media, al doilea, numit și realitate, este cel de pe străzile marilor orașe ce încep să semene tot mai mult cu orașele orientale.

Atunci când populația dintr-o mare parte a lumii islamice a ajuns la disperare văzând cum nimicnicia morală prosperă, în mulți ani, dominați de guvernări și anti populare, dar care „țineau sub control situația”, revoltele sociale – susținute de marii actori politici, au izbucnit. Scopul democratizării unei părți a lumii, în care coexistă societatea tradițională cu tehnologiile avansate - procurate din „resursele naturale de hidrocarburi”, a generat cunoscuta Primăvară arabă, consecințele căreia le suportăm și în continuare. În astfel de situații apar entități teroriste de genul Statului Islamic cu obiective clare de distrugere a tot ceea ce nu se poate încadra în “propriul sistem de referință”.

Începând cu anii 2014-15 a noului mileniu, tot mai des și mai des suntem agresați de „valuri” de știri deprimante, cu referire la refugiații din Orientul Mijlociu și Africa de Nord, care iau cu asalt Comunitatea Europeană. Refugiați din Siria, Irak, Afganistan, Egipt și Libia țin drumul speranței către Europa. În mod tragic, își pierd viețile, maturi și copii, bărbați și femei în a lor primejdioasă odisee, care este pentru mulți dintre ei (*ne referim la refugiații din zonele de conflict, nu și la indivizii care au îmbrăcat „haina*

de refugiat”- aceștia trebuie să fie identificați și opriți, pentru siguranță și stabilitate.) o ultimă speranță să atingă un țărn al stabilității. În același timp cei care sunt nevoiți săi primească, de la marii politicieni la oamenii de rând din statele europene, tot mai des își pun întrebări de felul: ce se va întâmplă dacă numărul mare de imigranți nu se va opri? Mai mult, sunt situații critice provocate de comportamentul „necorespunzător ” al noilor veniți, care produc spaimă în rândul localnicilor și alimentează mișcările extremiste.

„Cu porțile deschise – refugiații musulmani ucid Europa” este un scurtmetraj care reflectă această situație. Tot în acest context ținem să menționăm și o altă producție media; realizarea unui alt scurtmetraj a regizorului francez, Ted Hardy-Carnap âcu titlul "Tunisia 2045" în care este presupusă ipoteza imigrării europenilor în Orientul Mijlociu, din cauza situației create în spațiul comunitar. În acest context este important să conștientizăm că, criza refugiaților este o dramă umanitară, care nu trebuie să lase pe nimeni indiferenți. Este o responsabilitate morală să ajutăm oameni aflați în situații limită, indiferent de etnia sau religia lor. Pentru a-și demonstra valorile care vin din tradiția creștină, umanistă și din cultura libertății, Europa trebuie să dovedească solidaritate și compasiune. Totodată, nu confundăm valorile solidarității, solidaritatea firească a lumii civilizate cu asistențialismul generalizat, important în acest sens este și educarea spiritului de cetățean atât noilor veniți, cât și localnicilor. Considerăm că toți cei care migrează spre un alt spațiu cultural trebuie să-i respecte regulile și valorile, nu să fie intoleranți față de regulile societății care le oferă protecție în fața persecuției și violenței.

Facem totodată distincția între refugiații din calea războiului și persecuției și imigranții din rațiuni economice dar și teroriști infiltrați cu scopuri cunoscute: pentru fiecare categorie trebuiesc luate atitudinile corespunzătoare. Considerăm că azilul este o soluție temporară, pentru acei ce fug din calea atrocităților războiului, soluția durabilă trebuie căutată în țările de unde provin refugiații. Aceasta înseamnă combaterea entităților teroriste și a regimurilor care recurg la violență împotriva propriilor cetățeni.

BIBLIOGRAFIE

1. Feischmidt, Margit, „Multiculturalismul: o nouă perspectivă științifică și politică despre cultură și identitate” Altera, nr. 12/1999
2. Kymlicka W. Politica în dialect: naționalism, multiculturalism, și cetățenie, Chișinău:ARC, 2005.
- 3.Salat, Levente Multiculturalismul liberal: bazele normative Iași: Polirom, 2001, 360 p

4.Sartori, G., Ce facem cu străinii? Pluralism vs. Multiculturalism, Humanitas, București, 2007.

5. <http://www.zf.ro/multiculturalism-vs-interculturalism>

6. <http://www.capital.ro/semnal-de-alarma-criza-sociala-din-europa-tot-mai-profunda-176645.html>

PROGRESUL TEHNICO- ȘTIINȚIFIC ȘI CALITATEA EDUCAȚIEI

Carabet Natalia, dr., conferențiar universitar,
UPS „Ion Creangă”, din Chișinău

Summary: Article addresses the issue of education quality assurance through scientific and technical progress through modernization of formal, non-formal children. It emphasizes the need to form modern man under modern education tailored to the needs of modern society.

Cuvinte - cheie: progres, calitate, dezvoltare, dependență, influență.

Progresul tehnico-științific reprezintă posibilitățile de bază pentru saltul economic al fiecărei națiuni, care conduce (după sine) spre schimbări și îmbunătățiri în domeniile vieții sociale, culturale, morale, sporind calitatea vieții și educației [2]. Problema supraviețuirii omului actual devine tot mai frecvent abordată în literatura filosofică și științifică. Este discutat faptul că educația, cultura contemporană depind în mare parte de progresul tehnico - științific, fiind puternic determinat raportul omului cu știința și tehnologia, fapt ce dă naștere unei realități noi, artificiale, care determină viața și necesită noi forțe în lupta pentru existență. Astăzi este evident fenomenul când tehnologiile performante devin acea forță imensă care influențează nu doar domeniul de activitate al oamenilor, dar și stilul de gândire, idealurile și sistemul valorilor în societate. Se constată o abolire a hotarelor tradiționale dintre știință și tehnică- știința se tehnicizează, iar tehnica se științific [3]. Aname rezultatul acestei transformări și amplifică influența tehnologiilor asupra sociumului. Totodată, se observă o micșorare esențială a posibilităților unui control adecvat al dezvoltării acestora atât din partea comunității, cât și din partea organelor statale.

Problema supraviețuirii omului actual devine tot mai frecvent abordată în literatura filosofică și științifică [4]. Este discutat faptul că educația, cultura contemporană, depinde în mare parte de progresul tehnico - științific, fiind puternic determinat raportul omului cu știința și tehnologia,